

Sygn. akt III AUa 869/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Daria Stanek (spr.)
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba SSA Lucyna Ramlo
Protokolant:	sekretarz sądowy Urszula Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2018 r. w Gdańsku

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji J. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 lutego 2018 r.,
sygn. akt VII U 2226/17

1) oddala apelację;

2) zasądza od J. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

SSA Bożena Grubba SSA Daria Stanek SSA Lucyna Ramlo

Sygn. akt III AUa 869/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 9 stycznia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. działając na podstawie art. 149 § 3 k.p.a. w zw. z art. 83b ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778), ustawy z dnia

17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383)

i rozporządzenia WE 883/2004 r. oraz 987/2009 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczeń społecznych odmówił J. K. wszczęcia postępowania

w sprawie prawa do emerytury pomostowej

Od powyższej decyzji odwołanie złożył J. K., wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powołując się na argumentację wyrażoną w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 27 lutego 2018 r. oddalił odwołanie, sygn. akt VII U 2226/17.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Decyzją z 7 lipca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, gdyż ten nie udowodnił 15-letniego okresu pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach, a ponadto po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych.

Wyrokiem z 3 listopada 2014 r. sygn. akt IX U 1424/14 Sąd Okręgowy w Gliwicach Wydział IX Ośrodek Zamiejskowy w Rybniku oddalił odwołanie, wskazując w uzasadnieniu iż brak jest możliwości uwzględnienia przebytych za granicą okresów pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze przy ustalaniu takich okresów, od których zależy prawo do emerytury pomostowej.

Wyrokiem z 27 listopada 2015 r., sygn. akt III AUa 101/15, Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację powoda. W uzasadnieniu ww. wyroku Sąd Apelacyjny wskazał, iż apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, gdyż ubezpieczony nie rozwiązał stosunku pracy, natomiast nie zgodził się z poglądem wyrażonym w tej sprawie przez Sąd Okręgowy, bowiem zdaniem Sądu odwoławczego zaliczenie zagranicznych okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach zależy tylko od uznania tych okresów za okresy składkowe.

Ubezpieczony złożył ponowy wniosek o emeryturę pomostową 15 listopada 2016 r. i wniósł o zwrócenie się do instytucji brytyjskich o potwierdzenie wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy od 3 lipca 2007 r. z (...) do chwili obecnej. Ubezpieczony jest zatrudniony na stanowisku kierowcy autobusu.

Decyzją z 9 stycznia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił wszczęcia postępowania w sprawie emerytury. Organ wskazał, iż przy ustalaniu prawa do emerytury w warunkach szczególnych nie uwzględnia się zagranicznych okresów ubezpieczenia.

Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym w dniu wydania zaskarżonej decyzji, wskazując, że pozwany organ rentowy powołując się na ww. przepis odmówił wszczęcia postępowania w sprawie. W uprzedniej decyzji z dnia 7 lipca 2014 r. spór dotyczył spełnienia przez ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 2009 r. warunku co najmniej 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, wynikającego z art. 4 pkt 2 w zw. z art. 49 pkt 2 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, ponadto organ twierdził, iż po dniu 31 grudnia 2008 r. ubezpieczony nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych. Dla oceny tej przesłanki kluczowa jest odpowiedź na pytanie, czy praca wykonywana

przez ubezpieczonego w spornych okresach zatrudnienia u pracodawcy zagranicznego podlega zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Warunki nabywania prawa do emerytury pomostowej określają - jak wskazał Sąd I instancji - art. 4 i 49 ustawy o emeryturach pomostowych. W świetle art. 15 ust. 1 ustawy prawo do emerytury pomostowej powstaje z dniem spełnienia warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Regulacja art. 15 ust. 1 ustawy oznacza, że prawo do emerytury pomostowej powstaje ex lege w tym dniu, w którym ubezpieczony spełni wszystkie warunki wymagane do jego nabycia. W praktyce będzie to oznaczać, że prawo do emerytury pomostowej powstanie w dniu, w którym zostanie spełniony ostatni z kumulatywnych warunków przewidzianych w tej ustawie.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że wo wymaganego przez art. 4 pkt 2 w zw. z art. 49 pkt 2 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych na dzień wejścia tej ustawy w życie, tj. na dzień 1 stycznia 2009 r. co najmniej 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych podlegają zaliczeniu te okresy wykonywania prac w szczególnych warunkach za granicą u pracodawców zagranicznych, które stanowią okresy składkowe w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 1 lub art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy emerytalnej. Jeśliby więc po doliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uznanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych spornego okresu zatrudnienia wnioskodawcy za granicą u pracodawcy zagranicznego łączny okres pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych na dzień 1 stycznia 2009 r. przekraczał wymagane 15 lat i ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych po 1 stycznia 2009 r. to tym samym uprawnionym byłby wniosek, że ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia prawa do emerytury pomostowej.

Jednakże, skoro odwołujący nie spełnia warunku z art. 4 pkt 7 ustawy tj. odwołujący nadal pozostaje w stosunku pracy i nie rozwiązał stosunku pracy, a więc nie spełnia warunku wymienionego w art. 4 pkt 7 ustawy oraz w art. 49 pkt 2 ustawy, to - jak stwierdził Sąd Okręgowy - odwołanie jest niezasadne i podlega oddaleniu bez konieczności badania, czy pozostałe przesłanki nabycia emerytury pomostowej odwołujący spełnia.

W tej sytuacji Sąd I instancji nie ustalał ostatecznie i nie przesądzał, czy ubezpieczony spełnia pozostałe przesłanki warunkujące przyznanie świadczenia. Czynienie ostatecznych ustaleń w tym przedmiocie jest bezprzedmiotowe, skoro niespełnienie choćby jednego z warunków przesądza o braku podstaw przyznania świadczenia emerytalnego. Wynika to wprost z cytowanego powyżej art. 15 ustawy o emeryturach pomostowych. Brak było podstaw, aby prowadzić ustalenia w tym względzie niejako „na przyszłość”, dla celów ewentualnego kolejnego postępowania o emeryturę. Istota decyzji ZUS polega bowiem na rozstrzygnięciu o prawie do konkretnego świadczenia lub o jego wysokości jako całości, a nie o poszczególnych elementach składających się na to prawo. Sąd stwierdzający spełnienie przez ubezpieczonego jednego lub więcej warunków powstania prawa do świadczenia, nie może ustalić tego w sentencji wyroku przy jednoczesnym oddaleniu odwołania ubezpieczonego od niekorzystnej dla niego decyzji (zob. wyrok SN z dnia 15.12.2000 r., II UKN 147/00 OSNP 2002/16/389; wyrok SA w Krakowie z dnia 2.10.2001 r., III AUa 1004/00).

Mając powyższe na uwadze, działając na mocy wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury pomostowej od lipca 2014 r.

W uzasadnieniu apelacji ubezpieczony podniósł, że od 1 stycznia 2013 r. nabycie prawa do emerytury pomostowej nie jest już uzależnione od rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. Taką zmianę wprowadził art. 1 pkt 20 ustawy z 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach (Dz. U. z 2012 r., poz. 637).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie.

Wstępnie wskazać należy, że przedmiotem zaskarżonej decyzji organu rentowego była odmowa wznowienia postępowania w przedmiocie prawa wnioskodawcy do emerytury pomostowej z uwagi na okoliczność, że po uprawomocnieniu się wcześniejszej decyzji w sprawie tego świadczenia, ubezpieczony nie przedłożył nowych dowodów ani nie ujawniono nowych okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczenia. Organ stwierdził ponadto, że dokumenty złożone wraz z ponownym wnioskiem nie mają wpływu na prawo do emerytury pomostowej, albowiem przy ustalaniu prawa i obliczaniu wysokości tych świadczeń nie uwzględnia się zagranicznych okresów ubezpieczenia.

Wobec powyższego wyjaśnić trzeba, że w toku postępowania zostały przedstawione Sądowi Okręgowemu nowe dowody, a mianowicie potwierdzenie okresów ubezpieczenia z tytułu zatrudnienia ubezpieczonego w Wielkiej Brytanii (k. 72 - 71 akt ZUS), z którego wynika m. in., że ubezpieczony nie rozwiązał stosunku pracy na dzień złożenia wniosku o emeryturę pomostową, w wyniku którego wydano zaskarżoną decyzję. Okoliczność nierozwiązania stosunku pracy potwierdza również oświadczenie samego ubezpieczonego z 1 grudnia 2017 r. wraz załączonymi dokumentami, w tym zaświadczeniem menadżera oraz potwierdzeniami wypłaty wynagrodzenia za pracę (k. 79 - 81 a.s.). Dysponując tymi, niewątpliwie nowymi, dowodami Sąd Okręgowy mógł przystąpić do merytorycznego rozpoznania sprawy.

Spór w przedmiotowej sprawie ostatecznie koncentrował się zatem na kwestii spełniania przez W. Ł. przesłanek prawa do emerytury pomostowej wynikających z ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1656 ze zm.).

Analizując sporną kwestię Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. Trafne i rzeczowe są również rozważania prawne Sądu I instancji. Sąd Apelacyjny, aprobując ustalenia faktyczne i rozważania prawne poczynione przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, przyjmuje je za własne, co oznacza, że nie zachodzi konieczność ich szczegółowego powtarzania.

Podkreślić należy, że błędne jest stanowisko organu rentowego w przedmiocie możliwości uwzględniania przy ustalaniu prawa do emerytury pomostowej zagranicznych okresów ubezpieczenia. Przedmiotowa kwestia została rozstrzygnięta wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE) z dnia 30 maja 2018 r., wydanym w sprawie C-517/16 w wyniku pytania prejudycjalnego przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku. W wyroku tym TSUE uznał, że świadczenie takie, jak polska emerytura pomostowa jest "świadczeniem z tytułu starości" w rozumieniu rozporządzenia nr 883/2004, a nie „świadczeniem przedemerytalnym" w rozumieniu tego rozporządzenia. Powyższe oznacza, że również zagraniczne okresy ubezpieczenia z innych państw członkowskich muszą zostać uwzględnione przy ocenie, czy ubezpieczony nabył prawo do emerytury pomostowej.

Przytoczone stanowisko nie ma jednak znaczenia dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, albowiem - jak trafnie uznał Sąd I instancji - odwołujący nie spełnia jednej z podstawowej przesłanek warunkujących możliwość przyznania prawa do emerytury pomostowej, jaką jest rozwiązanie stosunku pracy (art. 4 pkt 7 oraz art. 49 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych). Okoliczność tę potwierdził sam ubezpieczony, została ona również wykazana przywołanymi powyżej dowodami z dokumentów.

Nie ma racji wnioskodawca podnosząc w apelacji, iż od 1 stycznia 2013 r. nabycie prawa do emerytury pomostowej nie jest już uzależnione od rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. Zmiana wprowadzona przez art. 1 pkt 20 ustawy z 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach (Dz. U. z 2012 r., poz. 637)

- czego ubezpieczony nie dostrzeża - dotyczyła, jak wynika wprost z treści tego przepisu, art. 184 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Emerytura przewidziana art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest zaś odmiennym rodzajowo świadczeniem od emerytury pomostowej, o czym świadczy już chociażby uregulowanie tego ostatniego świadczenia w odrębnej ustawie. Emerytury pomostowe, choć są świadczeniami emerytalnymi, różnią się od zwykłych emerytur wypłacanych na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, co potwierdził m. in. Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 marca 2010 r., w sprawie K 17/09, OTK-A 2010/3/21.

Nie ulega wątpliwości, że rozwiązanie stosunku pracy jest konieczną przesłanką prawa do emerytury pomostowej. W konsekwencji, Sąd pierwszej instancji - po bezspornym ustaleniu, że apelujący nie rozwiązał umowy o pracę na dzień złożenia wniosku o emeryturę - słusznie uznał, iż niespełnienie tego warunku uniemożliwia dalsze rozpoznawanie sprawy

i prowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność wykonywania

przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach przez okres ponad 15 lat.

Takie bowiem ustalenie, wobec nierozwiązania stosunku pracy, nie mogłoby doprowadzić

do zmiany zaskarżonej decyzji, a jedynie powodowałoby nieuzasadnione przedłużenie postępowania. Okoliczność ta będzie natomiast badana zarówno przez organ rentowy,

jak i sąd, jeśli ubezpieczony będzie ponownie ubiegał się o prawo do emerytury pomostowej, jednak po rozwiązaniu stosunku pracy na dzień złożenia kolejnego wniosku

o przedmiotowe świadczenie.

Podzielić należy stanowisko Sadu I instancji, że przedmiotem oceny sądu w sprawie dotyczącej przyznania emerytury pomostowej, jest prawo do tego świadczenia, nie zaś poszczególne przesłanki, od spełnienia których przepisy prawa uzależniają przyznanie tego świadczenia. Istota decyzji organu rentowego polega bowiem na rozstrzygnięciu o prawie do konkretnego świadczenia (lub o jego wysokości) jako całości, a nie o poszczególnych elementach składających się na to prawo. W sytuacji zatem, gdy ubezpieczony nie legitymuje się jedną z kumulatywnych przesłanek przyznania prawa do świadczenia, zbędne jest badanie spełnienia przez niego pozostałych przesłanek.

W tym stanie rzeczy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji ubezpieczonego, Sąd Apelacyjny, działając na podstawie art. 385 k.p.c., apelację oddalił, jak w punkcie 1 wyroku

W punkcie 2 wyroku Sąd Apelacyjny zasądził od wnioskodawcy na rzecz pozwanego organu rentowego 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję, działając na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 i art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r.

w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.).

SSA Bożena Grubba SSA Daria Stanek SSA Lucyna Ramlo